

نشریه علمی فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده
سال پانزدهم، شماره ۵۲، پاییز ۱۳۹۹: ۴۳ - ۲۵

ساخت و بررسی ویژگیهای روان‌سنجی مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی در زوجهای نامزد در آستانه ازدواج

مهدی قزل‌سفلو^۲

مهدی رستمی^۱

پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۰۲/۰۷

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۱۲/۲۴

چکیده

این پژوهش با هدف ساخت و بررسی پایایی و روایی مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی در زوجهای نامزد در آستانه ازدواج انجام شد؛ بدین منظور با مطالعه متون مربوط و با اجرای ۱۹ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با مشاوران و متخصصان و ۲۶ زوج در مرحله نامزدی در قالب پژوهش کیفی، مقوله‌های مربوط به ساخت آزمون مشخص، و بر اساس آنها مقیاسی تدوین شد. سپس از بین زوجین نامزد در آستانه ازدواج، که به مراکز مشاوره شهر تهران مراجعه کرده بودند، ۳۵۰ نفر به صورت هدفمند انتخاب شدند. به منظور تعیین پایایی این مقیاس از روش آلفای کرونباخ و برای تعیین اعتبار از پرسشنامه بیانگر خانواده و مقیاس سلامت خانواده اصلی استفاده شد. داده‌ها مورد تحلیل اکتشافی قرار گرفت. نتایج تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی همراه با چرخش واریماکس نشان‌دهنده وجود سه عامل شامل نقش منفی خانواده اصلی، تجربه ناموفق در خانواده اصلی و الگوپردازی منفی از خانواده اصلی شد. این سه عامل ۵۰/۳۵ درصد از واریانس کل نمونه را توضیح داد. به منظور سنجش پایایی مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی از روش محاسبه ضرایب آلفای کرونباخ و همسانی درونی استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ برای کل آزمون برابر با ۰/۸۱ و برای خرده مقیاسها به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۷۸ و ۰/۷۵ محاسبه شد. ضریب اعتبار همگرای آن ۰/۶۲ با پرسشنامه بیانگری خانواده و ضریب اعتبار واگرای آن ۰/۵۵ با مقیاس سلامت خانواده اصلی به دست آمد. نتیجه اینکه مقیاس پژوهشگر ساخته پایایی و اعتبار قابل‌قبولی دارد و توان شناسایی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی را در پژوهشهای بالینی و درمانهای زوجی دارد. ارزش این پژوهش به طراحی مقیاسی بومی و متناسب با فرهنگ ایرانی برای تشخیص تأثیرات مداخله‌جویانه و زیانبار خانواده‌ها در ازدواجها است.

کلیدواژه‌ها: تأثیرات زیانبار، خانواده اصلی، زوجهای نامزد، عامل خانواده اصلی، تأثیرات عمیق خانواده اصلی

dr.me.rostami@gmail.com

۱. نویسنده مسئول: دکترای مشاوره خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

۲. دکترای مشاوره خانواده، استادیار گروه روانشناسی دانشگاه گنبد کاووس، گنبد، ایران

mehdi.ghezelsefloo@gmail.com

مقدمه

خانواده اساسی‌ترین و در عین حال بادوام‌ترین واحد عاطفی - اجتماعی است که در تمامی مراحل رشد فرد نقش مهمی ایفا، و اساس چگونگی شخصیت او را پی‌ریزی می‌کند (نارگیسو^۱ و همکاران، ۲۰۱۲). عملکرد موفق والدین و خانواده اصلی زیربنای موفق عملکرد خانواده را شکل می‌دهد و سلامت همه‌جانبه آن را تضمین می‌کند. در واقع آنچه والدین انجام می‌دهند و در درون خانواده اصلی فرد جریان دارد، عامل محوری در سلامت یا آسیب اعضای خانواده به‌شمار می‌رود (خدادادی و همکاران، ۱۳۹۳).

شکست یا موفقیت در ازدواج در هر جامعه از عوامل بومی و خاص فرهنگ مردمان آن جامعه تأثیر می‌گیرد (هاتفیلد، راپسون و مارتل، ۲۰۰۷)؛ زیرا افراد در بافتهای فرهنگی مختلف، اولویتها، نیازها و انتظارات متفاوتی نسبت به ازدواج دارند که تحقق آنها می‌تواند کیفیت رابطه زناشویی آنان را تحت تأثیر قرار دهد (پفیفر، میلر و هاسیو، ۲۰۱۳)؛ لذا نوع مشکلات زوجین، موضوعات مرتبط با پایداری و رضایت زناشویی در فرهنگهای مختلف می‌تواند متفاوت باشد به این معنی که در فرهنگی، رفتارهای خاصی با ناکارآمدی عملکرد زوجین مرتبط باشد در حالی که در فرهنگی دیگر همان رفتارها در عملکرد زوجین مشکلی ایجاد نکند (چراغی، مظاهری، موتابی، صادقی، پناغی و همکاران، ۱۳۹۴). پژوهشهای متعدد ایرانی، که درباره زوجین متقاضی طلاق انجام شده است، نشان می‌دهد که یکی از مهمترین عوامل پیش‌بینی‌کننده انحلال زندگی زناشویی، نقش خانواده اصلی بوده است (صادقی، مظاهری، موتابی و زاهدی، ۲۰۱۲؛ محسن‌زاده نظری و عارفی، ۱۳۹۰). اهمیت این عامل به اندازه‌ای است که در پژوهشهای مربوط به شناسایی عوامل پیش‌بینی‌کننده طلاق در ایران، نقش زیانبار خانواده‌ها در زمره پنج عامل اول و مهم پیش‌بینی‌کننده طلاق معرفی شده است (چراغی و همکاران، ۱۳۹۴).

تجربه افراد در خانواده اصلی^۲ یکی از عواملی است که در ماندگاری و دوام رابطه زناشویی نقش بسزایی دارد (کنگر^۳ و همکاران، ۲۰۰۰). سلامت محیط خانواده اصلی و محتوای یادگیریهای اولیه، شکل‌دهنده رفتارها و روابط فردی اشخاص است. بسیاری از روانشناسان و خانواده درمانگران نیز ویژگیهای زوجین و چگونگی تجربه کودکی و کیفیت روابط اعضای

1. Nargiso
2. Original family
3. Conger

اصلی خانواده را مهمترین عامل در موفقیت هر ازدواج می‌دانند (یونگ، کلاسکو و ویشار، ۲۰۰۳؛ نقل از چراغی و همکاران، ۱۳۹۴). افراد دامنه وسیعی از تجربه خانوادگی را در طول دوران رشد خود تجربه می‌کنند. بعضی افراد در خانواده‌های نسبتاً پایدار بزرگ شده‌اند که ویژگی آن عشق و ارتباط سالم است و بعضی دیگر رویدادهایی مثل خیانت آنها، طلاق والدین، بی‌ثباتی در تعارضها و مشکلات مزمن را تجربه کرده‌اند. از طریق این تجربه، افراد دامنه وسیعی از درسها (مستقیم و غیرمستقیم) را درباره روابط شخصی خود یاد می‌گیرند (قرلسفلو، جزایری، بهرامی و محمدی، ۱۳۹۵). خانواده اصلی اولین درکها را از چگونگی رفتار افراد با یکدیگر و اینکه چه چیزی در روابط شخصی، مطلوب است به افراد می‌دهد. هم‌چنین خانواده در یادگیری افراد از پویایهای ارتباطی مثل عشق، احترام، صداقت در ارتباط یا نبود این پویایها نقش بسزایی دارد (مورارو و ترلیک^۱، ۲۰۱۲).

پژوهشگران نشان می‌دهد که کارکرد سالم خانواده اصلی به فرزندان کمک می‌کند تا هویتی مثبت کسب کنند؛ استقلال خود را افزایش دهند و احتمال بروز مشکلات رفتاری و ارتباطی را در آینده کاهش دهند (بوتا، برگ و ونتر^۲، ۲۰۰۹) و نیز قرار گرفتن در معرض تجربه منفی در خانواده اصلی با افزایش خطر مشکلات ارتباطی و زناشویی در فرزندان هنگامی که بزرگ می‌شوند و تشکیل خانواده می‌دهند، همراه است (بلیاد، ناهیدپور، آزادی و یادگاری، ۱۳۹۳). استاتزمن، بین، میلر، راندال، فاینثور و همکاران (۲۰۱۱) به این نتیجه رسیده‌اند که سلامت فردی و زناشویی والدین یا کیفیت روابط آنها بر سلامت فرزندان تأثیر خواهد گذاشت. هم‌چنین مطالعات نشان می‌دهد که قرار گرفتن در معرض تجربه منفی در خانواده اصلی با افزایش خطر مشکلات ارتباطی و زناشویی در فرزندان هنگامی که بزرگ می‌شوند و تشکیل خانواده می‌دهند، همراه است (هالفورد، سندرز و برنز، ۲۰۰۱؛ به نقل از رجبی، عزیز پورمحمدی و تقی‌پور، ۱۳۹۶). تحقیقات مختلف رابطه اختلال در عملکرد خانواده اصلی و مشکلات متعدد اعضای آن را نشان می‌دهد (هر، هامن و برنان^۳، ۲۰۰۷). ویز^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی نشان داد که خانواده اصلی در کیفیت و موفقیت زندگی زناشویی فرزندان اثر پایداری دارد. هم‌چنین پژوهشها بیانگر رابطه سلامت خانواده اصلی با سازگاری زناشویی و روابط رضایتبخش زناشویی فرزندان است (چن و بوسی، ۲۰۱۹؛

1. Muraru, & Turliuc
2. Botha, Berg & Venter
3. Herr, Hammen & Brennan
4. Weiss

مورار و ترلیک، ۲۰۱۲). استاتزمن^۱ و همکاران (۲۰۱۱) به این نتیجه رسیدند که سلامت فردی و زناشویی والدین یا کیفیت روابط آنها بر سلامت فرزندان تأثیر خواهد گذاشت. مارکمن^۲ و همکاران (۲۰۱۰) دریافتند که الگوهای ارتباطی منفی و زیانبار در خانواده اصلی، قادر به پیش‌بینی اختلاف زناشویی فرزندان آنها در پنج سال اول ازدواج است. در این راستا سیمون و فارمن^۳ (۲۰۱۰) نشان دادند که ادراک نوجوانان و برداشت آنها از تعارضات والدین با تعارض در روابط رمانتیک و سبکهای حل تعارض آنان ارتباط دارد.

برابر ادعای بویس، وود و فرگوسن^۴ (۲۰۱۶) الگوهای رفتاری خانواده اصلی می‌تواند بر سازگاری یا ناسازگاری در روابط شخص بویژه در روابط صمیمی مانند ازدواج تأثیر بگذارد. همان‌طور که اشاره شد، هر یک از زوجین، تجربه و انتظاراتی را به رابطه زناشویی می‌آورند که شاید بازمانده تجربه پیشین از خانواده اصلی باشد. این تجربه‌ها در شکل‌دهی به روابط صمیمی پس از آن و شیوه برخورد با مسائل زناشویی نقش بنیادی دارد. برخی اوقات تعارضاتی که میان زوجین رخ می‌دهد، حاصل تأثیر مستقیم خانواده اولیه است (عارفی، ۱۳۹۵). هم‌چنین رستمی، نوابی‌نژاد و فرزاد (۱۳۹۸) در پژوهش کیفی خود به تأثیرات زیانبار خانواده اصلی^۵ اشاره کردند که شامل ۱. الگوبرداری منفی از خانواده^۶ (هرگونه کنش و واکنشی از سوی پدر و مادر الگویی است برای فرزندان که خود در آینده خانواده‌ای را تشکیل می‌دهند؛ بنابراین زوجینی که به خانواده جدید پا می‌گذارند، هرکدام حامل الگوهای رفتاری و تربیتی هستند که برگرفته از خانواده آنهاست.) ۲. تجربه ناموفق در خانواده^۷ (که به تجربه ناموفق هر یک از زوجین در خانواده اصلی اشاره می‌کند و از این رو در خانواده‌های موفق یا خانواده‌ها دارای ساختار مناسب با انعطاف در مرزها هستند که این مرزبندی به فرزندان کمک می‌کند تا در چارچوب مشخص، و از گنگ بودن در نقش خود دور باشند حال اینکه در خانواده‌های با تجربه ناموفق، خانواده، ساختار درهم‌تنیده و یا گسسته دارد و در نتیجه فرد، الگوی مناسبی برای تعیین نقشهای خود ندارد.) ۳. نقش منفی خانواده^۸ (جو عاطفی خانواده که چگونگی دخالت یا عدم دخالتشان در کارهای اعضای دیگر و

-
1. Stutzman
 2. Markman
 3. Simon & Furman
 4. Boyce, Wood, & Ferguson
 5. destructive effects of the main family
 6. negative family modeling
 7. unsuccessful experiences in the family
 8. negative role of the original family

رقابت و همکاری آنها با یکدیگر است در سلامت روانی و رفتاری فرزندان مؤثر است). است. به نظر می‌رسد خانواده اصلی و نقش زیانبار احتمالی آن در ایران، مسئله‌ای تحت تأثیر فرهنگ باشد به طوری که تحقیقات نشان می‌دهد که ایرانیان در دوره‌های مختلف تحولی خود بشدت تحت تأثیر خانواده خود قرار دارند. دامنه این تأثیرپذیری بسیار گسترده است و گستره‌ای بزرگ از شکل‌گیری ویژگیهای فردی و شخصیتی (سپهری و مظاهری، ۱۳۸۸) تا انتخاب همسر (جلالی، ۲۰۰۵) را دربرمی‌گیرد. در خانواده‌های ایرانی، فرزندان تا پیش از ازدواج غالباً با خانواده خود زندگی، و نزدیکی عاطفی شدیدی با آنها احساس می‌کنند و بسیار تحت تأثیر آنها قرار دارند (رستمی و همکاران، ۱۳۹۸ ب). با توجه به اهمیت نقش خانواده اصلی در فرهنگ ایران، ابزارهای مختلفی به منظور بررسی تأثیر خانواده اصلی بر فرزندان و روابط زناشویی آنها مورد استفاده قرار گرفته است که از جمله آنها مقیاس سلامت خانواده اصلی است که توسط هاوشتات، اندرسون، پیرسی، کوچران و فاین در سال ۱۹۸۵ (به نقل از ثنائی، ۱۳۷۹) تهیه شده است. مقیاس خانواده اصلی ابزاری ۴۰ سؤالی است که ادراک و استنباط شخص را از میزان سلامت خانواده اصلی در دو بعد استقلال و صمیمیت به عنوان مفهوم کلیدی بررسی می‌کند. کرمی (۱۳۹۰)، پایایی این مقیاس را با روش بازآزمایی در مرحله مقدماتی ۰/۸۹، در بازآزمایی ۰/۸۹ و در مرحله نهایی ۰/۹۲ گزارش کرده است؛ اما از معایب آن، این است که بر داده‌های داخل کشور مبتنی نیست که بتواند نیازهای متخصصان حیطه خانواده را در زمینه ارزیابی دقیق تأثیرات خانواده اصلی بر طرف کند؛ لذا ساخت مقیاسی که برگرفته از پژوهش کیفی و مصاحبه‌های عمیق با زوجین ایرانی باشد و بتواند ابزار کمک به مشاوران و روانشناسان برای شناسایی دقیق نقش خانواده اصلی در ازدواج زوجین باشد، ضروری به نظر می‌رسد. این پژوهش با هدف ساخت ابزار ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی و تعیین ویژگیهای روان‌سنجی آن اجرا شد.

روش‌شناسی

پژوهش از نوع ترکیبی - اکتشافی است. در مرحله اول از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد. دلیل به کارگیری این روش، تحلیل مصاحبه‌ها با نمونه مورد نظر و کشف تأثیرات زیانبار و مداخله‌جویانه خانواده اصلی در زوجین نامزد در آستانه ازدواج بود. نمونه‌گیری پژوهش طبق این مراحل انجام شد: ابتدا با ۲۶ زوج نامزد مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد؛ علاوه بر آن با ۱۹ تن از متخصصان و مشاوران ازدواج و خانواده، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد. این افراد

با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند؛ چرا که مقصود، دستیابی به حداکثر اطلاعات ممکن درباره پاسخ سؤالات پژوهش بود. از آنجا که در روش تحقیق کیفی به‌منظور دستیابی به اشباع اطلاعات، پژوهشگر بیش از یک دفعه نسبت به گردآوری داده‌ها اقدام می‌کند، حجم نمونه پژوهش از قبل تعیین نشد. داده‌های این بخش از مصاحبه با متخصصان خانواده و ازدواج و زوجهای نامزد جمع‌آوری شد تا هدف مورد نظر یعنی اشباع مقوله‌ها، به دست آید. نمونه‌ها با توجه به حداکثر تنوع در داده‌ها انتخاب، و تا زمانی که اشباع اطلاعاتی حاصل شد، ادامه داشت. برای مصاحبه‌ها از بین دختران و پسران نامزد در آستانه ازدواج که واجد ملاکهای ورود (زوجین در مرحله نامزدی، مدت نامزدی حداقل ۶ ماه و حداکثر یک سال، تحصیلات بالاتر از دیپلم) به نمونه بودند با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تا حد اشباع اطلاعات انتخاب شدند. مصاحبه با همکاری ۱۹ متخصص خانواده و ازدواج که دارای حداقل پنج سال سابقه کار با زوجها و خانواده‌ها و عضو هیأت علمی دانشگاه‌های سراسری بودند و ۲۶ زوج نامزد صورت گرفت. داده‌های جمعیت‌شناختی متخصصان و مشاوران نشان داد که حداقل سن آنها ۴۸ و حداکثر ۵۸ (میانگین ۵۴/۳۸) بود. پس از توضیحی مختصر در مورد علل پژوهش و اطمینان‌بخشی از محرمانه‌بودن مصاحبه‌ها به مشارکت‌کنندگان، رضایت آنها برای استفاده از ضبط‌صوت به دست آمد. زمان مصاحبه تابع شرایط و دامنه آن از ۴۰ تا ۶۰ دقیقه بود. مصاحبه‌ها با پرسش کلی (مثل مشکلات و آسیبهای دوره نامزدی را بیان کنید؟) آغاز می‌شود و سپس با توجه به فرایند مصاحبه پیش می‌رفت. سؤالات براساس اصول مصاحبه نیمه‌ساختاریافته در راهنمای مصاحبه با تمرکز بر مسائل یا حوزه‌های تحت پوشش، گنجانده می‌شد. توالی پرسش‌ها برای همه شرکت‌کنندگان یکسان نبود و به فرایند مصاحبه و پاسخ هر فرد بستگی داشت؛ اما راهنمای مصاحبه به پژوهشگر این اطمینان را می‌داد که انواع مشابهی از داده‌ها را از همه آگاهی‌دهندگان گردآوری کند.

به‌منظور بررسی مصاحبه‌های، مفهوم‌سازی و استخراج مقوله‌ها از مراحل تحلیل تماتیک کیفی^۱ استفاده شد. برای تحلیل تماتیک، متن مصاحبه با شرکت‌کنندگان ضبط و پیاده شد. متن مصاحبه‌ها چندین بار مرور شد و واحدهای معنی که کلماتی کلیدی یا طبقه‌های تجزیه و تحلیلی است از آنها استخراج گردید. بر مبنای تحلیل تماتیک مصاحبه‌ها با زوجهای نامزد، آسیب‌های

دوره نامزدی در مرحله شناسه‌گذاری اولیه ۲۴۳ شناسه اولیه، در مرحله دوم ۱۹ مضمون فرعی که از واحدهای معنایی اساسی و محتوای پنج مضمون اصلی که عبارت است از: الگوهای ناکارآمد ارتباطی^۱، الگوهای ناکارآمد مدیریت رابطه^۲، نظام ارزشی زوجها^۳، ذهنیت طرحواره‌ای^۴ و تأثیرات زیانبار خانواده اصلی^۵ استخراج شد.

در مرحله دوم پژوهش به منظور تهیه مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی براساس مقوله‌ها ۱۵ گویه طرح شد. به منظور اعتباربخشی دستنوشته‌ها، مصاحبه‌ها و مقوله‌ها و گویه‌ها از چند پژوهشگر ورزیده، که دارای مدرک علمی مرتبط و تجربه کار در حوزه ازدواج و خانواده بودند، خواسته شد تا نظر خود را در مورد آنها اعلام کنند؛ سپس اصلاحات لازم انجام گرفت. در فرایند بررسی و بازبینی اطلاعات از متخصصان خانواده و ازدواج در دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی، اصفهان و چمران اهواز نیز کمک گرفته شد. صرف زمان کافی برای پژوهش و ارتباط همدلانه با مصاحبه‌شوندگان نیز از دیگر عوامل مورد نظر برای افزایش اعتبار داده‌ها بود. به منظور سنجش اعتبار محتوایی و اعتبار گویه‌ها از پنج نفر از متخصصان روانشناسی خواسته شد تا آنها را مورد بررسی قرار دهند و اعلام نظر کنند.

هدف بررسی متخصصان، همخوانی گویه‌های مقیاس با مقوله به دست آمده بود. برای به‌دست‌آوردن پایایی آزمون، مقیاس اولیه درباره یک گروه ۶۰ نفری از زوجین نامزد اجرا شد. مقیاسهای تکمیل شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت. سپس مقیاس روی جامعه آماری اجرا گردید. جامعه آماری این پژوهش را تمام دختران و پسران نامزد در آستانه ازدواج در شهر تهران تشکیل می‌دادند. نمونه پژوهش شامل ۳۵۰ نفر از دختران و پسران نامزد بودند که براساس نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. مقیاسها بدون نام و شامل اطلاعاتی درباره سن، سن در زمان نامزدی، طول مدت نامزدی، شغل، میزان تحصیلات و شغل و میزان تحصیلات نامزد بود.

مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی: این مقیاس به منظور سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی بر ازدواج جوانان طراحی شده است. در این مقیاس از آزمودنیها خواسته شد میزان موافقت خود را با هر یک از گویه‌ها روی مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت (از

1. ineffective communication patterns
2. patterns of inefficiency in relationship management
3. value system of couples
4. schematic mentality
5. negative role of the original family

کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) مشخص کنند. همان‌طور که در ادامه می‌آید در مراحل مختلف بررسی روایی و پایایی مقیاس، ۱۵ گویه این مقیاس در سه عامل نقش منفی خانواده اصلی، تجربه ناموفق در خانواده اصلی و الگوپردازی منفی از خانواده اصلی بار عاملی معناداری داشت. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روشهای متعارف آزمون‌سازی از جمله تعیین ضریب اعتبار، تحلیل عوامل و محاسبه ضرایب پایایی استفاده گردید. به‌منظور بررسی پایایی مقیاس از روش آلفای کرونباخ به تحلیل پایایی هر یک از سؤالات مقیاس پرداخته شد. نتیجه تحلیل نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ مقیاس کل برای دختران و پسران نامزد ۰/۸۱ بود که بیانگر پایایی مطلوب است. برای تعیین اعتبار از روش محاسبه اعتبار محتوایی، تحلیل عوامل و اعتبار همگرا و واگرای مقیاس بیانگری خانواده و مقیاس سلامت خانواده اصلی استفاده شد.

پرسشنامه بیانگری خانواده^۱: پرسشنامه بیانگری خانواده توسط هالبرست در سال ۱۹۸۶ در ۴۰ گویه طراحی شده است. این پرسشنامه، ادراک فرد را از میزان بیانگری هیجانی، هم مثبت و هم منفی در خانه ارزیابی می‌کند که در این پژوهش خرده مقیاس بیانگری هیجانی منفی مورد بررسی قرار گرفت (هالبرست، پارک و کاسیدی، ۱۹۹۵). پاسخها در طیفی از ۱ (اصلاً) تا ۹ (بسیار زیاد) درجه‌بندی شده است. پایایی درونی و اعتبار سازه پرسشنامه در پژوهشهای مختلف قوی بوده است (سپهریان آذر و اسدی مجره، ۱۳۹۴)؛ به‌عنوان مثال هالبرست و پارک در ۱۹۹۵ همبستگی پرسشنامه بیانگری خانواده را با مقیاس رضایت زناشویی و مقیاس تنهایی قابل قبول گزارش کردند؛ پایایی ابزار را با استفاده از همسانی درونی ۰/۷۵ تا ۰/۸۸ گزارش کردند که قابل قبول است. ضریب همسانی درونی بیانگری هیجانی منفی در پژوهش سپهریان آذر و اسدی مجره (۱۳۹۴) ۰/۸۹ محاسبه گردید. پایایی بیانگری هیجانی منفی در این پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۴ به دست آمد.

مقیاس سلامت خانواده اصلی^۲: مقیاس سلامت خانواده اصلی، توسط هاوشتات، اندرسون، پیرسی، کوچران و فاین در سال ۱۹۸۵ (به نقل از ثنایی، ۱۳۷۹) تهیه شده است. مقیاس خانواده اصلی ابزاری ۴۰ سؤالی است که ادراک و استنباط شخص را از میزان سلامت خانواده اصلی در دو بعد استقلال و صمیمیت به‌عنوان مفهوم کلیدی بررسی می‌کند. خانواده سالم به اعضای خود استقلال می‌دهد و این استقلال را با تأکید بر صراحت بیان، مسئولیت، احترام به دیگران، بازبودن با

1. Family Expressiveness Questionnaire
2. family- of- origin health Scale

دیگران، قبول جداسدن و نبود، به وجود می‌آورد. هم‌چنین خانواده سالم، خانواده‌ای است که در فضای خانواده، روابط صمیمی ایجاد می‌کند و این کار را با تشویق به بیان انواع احساسات، ایجاد فضای گرم در محیط خانه، حل تعارضها بدون تنش لازم، هم‌فهمی و ایجاد اعتماد به انسانها براساس نیکی نهاد آدمی، انجام می‌دهد. هر یک از ۴۰ سؤال مقیاس براساس یک مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (از یک تا پنج) درجه‌بندی شده است (ثنایی، ۱۳۷۹). حداقل نمره ۴۰ و حداکثر نمره ۲۰۰ است که نمره بیشتر نشان‌دهنده سلامت خانواده اصلی است. کرمی (۱۳۹۰) پایایی این مقیاس را با روش بازآزمایی در مرحله مقدماتی ۰/۸۹، در بازآزمایی ۰/۸۹ و در مرحله نهایی ۰/۹۲ گزارش کرده است. اعتبار سازه‌ای این مقیاس، توسط کرمی با روش تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفته است. پایایی این مقیاس در این پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۸ به دست آمد.

یافته‌ها

نمونه پژوهش ۳۵۰ دختر و پسر نامزد در آستانه ازدواج بودند که براساس نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. داده‌های جمعیت‌شناختی بیانگر این است که حداقل سن در گروه نمونه ۲۴ و حداکثر ۳۳ (۲۹/۵۷ میانگین) و سالهای دوره نامزدی حداقل پنج ماه و حداکثر یک سال (میانگین ۹/۱۱ ماه) بود. میزان تحصیلات آنها حداقل دیپلم (۱۰/۱۱ درصد) و حداکثر دانشجوی دکتری و یا دکتری تخصصی (۹/۱۳ درصد) بود.

روایی مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی زوجهای نامزد در آستانه ازدواج

الف. تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی: برای تعیین روایی سازه مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی همراه با چرخش واریماکس استفاده شد. میزان مناسب بودن یا کفایت گروه نمونه با آزمون کیسیر، مایر و الکین (KMO) مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به مقدار سطح معناداری مشخص شد که حجم نمونه از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۱. شاخص KMO و بارتلت

شاخص KMO	آزمون بارتلت	
۰/۸۴۱	آماره کای دو	۱۶۲۷/۶۹
	درجه آزادی	۱۰۵
	سطح معناداری	۰/۰۰۱

در تحلیل عامل اکتشافی با ارزش بیش از یک، سه عامل به دست آمد که در مجموع ۵۰/۳۵ درصد واریانس کل سؤالات را تبیین کرد. هم‌چنین برای تعیین تعداد عوامل از نمودار اسکری استفاده شد بدین صورت که با توجه به شیب نمودار، عوامل آشکار در شیب تند نمودار، عوامل اصلی قلمداد، و از پذیرش عاملهایی پرهیز شد که به صورت موازی در محور خط شیب قرار گرفت. نمودار اسکری وجود حداکثر سه عامل را به‌عنوان مؤلفه‌های مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی آشکار کرد. نتایج تحلیل عوامل و بارگذاری عاملی هر گویه بر هر عامل با استفاده از چرخش متمایل (ابلیم) در جدول ۲ و ۳ آمده است.

جدول ۲. شاخصهای آماری اولیه با استفاده از روش تحلیل عوامل اصلی

عوامل	مقدار ارزش ویژه			مقدار ویژه عوامل استخراجی بدون چرخش			مقدار کل عوامل استخراجی با چرخش
	کل	% واریانس	% تجمعی	کل	% واریانس	% تجمعی	مقدار کل
۱	۴/۷۶	۳۱/۷۵	۳۱/۷۵	۴/۷۶	۳۱/۷۵	۳۱/۷۵	۳/۷۸
۲	۱/۶۱	۱۰/۷۹	۴۲/۵۴	۱/۶۱	۱۰/۷۹	۴۲/۵۴	۲/۱۳
۳	۱/۱۷	۷/۸۱	۵۰/۳۵	۱/۱۷	۷/۸۱	۵۰/۳۵	۱/۶۳

در تحلیل عاملی از روش تحلیل عوامل اصلی با استفاده از چرخش ابلیم استفاده شد تا گویه‌ها بر عوامل مربوط بار عاملی بیشتری را نشان دهد و سؤالاتی که بار عاملی نامناسب دارد، حذف شود. میزان اشتراکات گویه‌ها (در حالت تحلیل عاملی بدون چرخش) در این مقیاس آزمون بیشتر از ۰/۴ قرار داشت که نشان از همبستگی زیاد بین تک‌تک سؤالات با کل آزمون و مناسب بودن آن برای تحلیل عاملی می‌داد. در پژوهش به علت همبستگی احتمالی عوامل با یکدیگر از چرخش

ابلیم استفاده شد؛ زیرا چرخشهای متعامد عاملهایی را فراهم می‌آورد که از یکدیگر مستقل است؛ اما روش متمایل اجازه می‌دهد که عاملها بعد از چرخش همبسته باشد (کلاین، ۱۳۸۰). در این جدول تعداد عاملها براساس ملاک کایزر نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود در تحلیل سه جزء با مقدار ویژه بزرگتر از یک باقی مانده است که تقریباً ۵۰/۳۵ درصد از واریانس کل را برآورد می‌کند.

بعد از استخراج عاملها، باید تعداد سؤالات هر عامل مشخص می‌شد؛ زیرا هر عامل باید حداقل دارای سه سؤال باشد تا بتوان آن را یک عامل جدا تلقی کرد. جدول ۳ بارهای عاملی هر سؤال را بر سه عامل تعیین شده نشان می‌دهد.

جدول ۳. نتایج تحلیل ماتریس عوامل برای عوامل استخراج شده (بارهای عاملی هر سؤال)

شماره گویه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳
۱۱	۰/۹۹		
۸	۰/۹۱		
۹	۰/۷۸		
۱۴	۰/۸۰		
۶	۰/۷۹		
۷		۰/۹۸	
۱۳		۰/۷۴	
۱۵		۰/۶۷	
۱۲		۰/۶۳	
۱۰		۰/۵۷	
۴			۰/۷۴
۳			۰/۵۳
۲			۰/۵۲
۱			۰/۴۸
۵			۰/۴۷

با توجه به نتایج تحلیل عوامل و آشکار شدن این سه مؤلفه مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی با مطالعه گویه‌هایی که درباره هر یک از عوامل بارگذاری عاملی، و معانی

هر گویه و مشترکات این مفاهیم به گزینش نام برای هر مؤلفه اقدام شد. عامل اول "نقش منفی خانواده اصلی" نام گرفت؛ گویه‌هایی مانند "خانواده‌ام بیش از حد امر و نهی می‌کنند و جای من تصمیم می‌گیرند"؛ "خانواده‌ام بیش از اندازه در ازدواج من دخالت می‌کنند"؛ "اعضای خانواده‌ام بیشتر نظر و احساسهای مرا نادیده می‌گیرند و یا از آنها انتقاد می‌کنند"؛ "خانواده‌ام مدام تهدید می‌کنند که اگر طبق میل آنها رفتار نکنم یا انتخاب نکنم از حمایت دست برمی‌دارند" و "خانواده من در مسائلی مثل خرید ازدواج، محل سکونت آینده، نوع پوشش نامزد و نوع و چگونگی برگزاری مراسم عقد و ازدواج رفتار مداخله‌جویانه دارند". در توصیف این عامل می‌توان گفت که نقش منفی، زیانبار و مداخله‌جویانه خانواده اصلی در شروع زندگی فرزندان و عدم استقلال فرزندان یکی از مؤثرترین و مهمترین عوامل تعارضات زوجهای نامزد در آستانه ازدواج بود که عمده شکایتها و گلایه‌های آنها در مصاحبه کیفی به شمار می‌رفت و از دید متخصصان و مشاوران نیز پنهان نماند. گویه‌های ۱۱، ۸، ۹، ۱۴ و ۱۶ این عامل را مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌دهد.

عامل دوم "تجربه ناموفق در خانواده اصلی" نام گرفت؛ گویه‌هایی مانند "در خانواده من، همیشه تجسس در کار دیگران وجود داشت و چیزی به‌عنوان حریم شخصی معنا نداشت"؛ "در خانواده ما کسی به احساسات دیگر اعضای خانواده اعتنایی نمی‌کرد"؛ "خانواده ما معتقد بود که دیگر مردم معمولاً از ما سوءاستفاده می‌کنند و براحتی نباید به دیگران اعتماد کرد"؛ "در خانواده ما بیان بعضی احساسها (بغل کردن، ابراز علاقه) مجاز نبود" و "بیان نظرم در خانواده سخت و دشوار بود". در توصیف این عامل می‌توان گفت که وجود فضای خشک، بدون احساس و ناسالم به تجربه‌های بد و ناموفق در فرزندان منجر می‌شود و همین فضای ناسالم یکی از عمده شکایتهای زوجهای نامزد بود که مدام از بی‌احساسی، تندخویی و بی‌اعتنایی یکی از زوجها گله می‌کرد. گویه‌های ۷، ۱۳، ۱۵، ۱۲ و ۱۰ این عامل را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

عامل سوم "الگوبرداری منفی از خانواده اصلی" نام گرفت؛ گویه‌هایی مانند "در خانواده من اختلافات و کشمکش‌ها هرگز حل نمی‌شد"؛ "من در خانواده یاد گرفتم که نسبت به دیگران بدگمان و بدبین باشم"؛ "اعضای خانواده من کمتر مسئولیت رفتار خود را قبول می‌کردند"؛ "در خانواده من، سر هر چیز کوچکی دعوا و قشقرق راه می‌افتاد به طوری که به قهر یکی از والدینم منجر می‌شد" و "جو خانواده‌ام منفی و سرد بود". در توصیف این عامل می‌توان نقش خانواده اصلی را پررنگتر دید که چگونه فرزندان در محیط خانه نقش و الگوی پدر و یا مادر را با خود به-

عنوان جهیزیه خانوادگی و میراث عاطفی به رابطه زناشویی می‌برند که به گفته متخصصان و مشاوران، مهمترین عامل تنش و تعارض به شمار رفته است. گویه‌های ۴، ۳، ۲، ۱ و ۵ این عامل را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

ب- محاسبه همبستگی مؤلفه‌های مقیاس با نمره کل آزمون: روش دیگری که در روایی سازه به کار می‌رود، محاسبه همبستگی مؤلفه‌ها با نمره کل آزمون است (گراث - مارنات، ۲۰۰۳؛ ترجمه پاشاشریفی و نیکخو، ۱۳۸۷). جدول ۴ ضرایب همبستگی هر یک از مؤلفه‌های تأثیرات زیانبار خانواده اصلی با نمره کل را نشان می‌دهد. همان‌گونه که نتایج نشان می‌دهد هر سه مؤلفه تأثیرات زیانبار خانواده اصلی با نمره کل همبستگی نشان داد ($p < 0/01$). همچنین ضرایب همبستگی بین هر یک از مؤلفه‌های تأثیرات زیانبار خانواده اصلی با نمره کل مقیاس از همبستگی مؤلفه‌ها با یکدیگر بسیار بزرگتر است. این نتایج گویای روایی سازه مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی است.

جدول ۴: ضریب همبستگی بین سه مؤلفه مقیاس با نمره کل مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات خانواده اصلی

عامل	نمره کل	نقش منفی خانواده اصلی	تجربه ناموفق در خانواده اصلی	الگوبرداری منفی از خانواده اصلی
نمره کل	۱			
نقش منفی خانواده اصلی	۰/۸۸۳**	۱		
تجربه ناموفق در خانواده اصلی	۰/۸۷۸**	۰/۶۹۷**	۱	
الگوبرداری منفی از خانواده اصلی	۰/۳۲۳**	۰/۱۲۷*	۰/۱۳۳*	۱

**همبستگی در سطح $p < 0/01$ و *همبستگی در سطح $p < 0/05$

پایایی مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی

الف. ضرایب آلفای کرونباخ: پس از تحلیل عاملی اکتشافی، پایایی مقیاس در هر یک از شاخصها مورد بررسی قرار گرفت و مقادیر آلفای کرونباخ برای هر شاخص تعیین شد. با توجه به مقادیر آلفای کرونباخ (بزرگتر از ۰/۷۰) برای هر شاخص پایایی مقیاس تأیید می‌گردد. مقادیر آلفای کرونباخ در جدول ۵ مشاهده می‌شود.

جدول ۵. ضرایب آلفای کرونباخ مؤلفه‌های مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی

عاملها	تعداد گویه‌ها	آلفای کرونباخ
نقش منفی خانواده اصلی	۵	۰/۷۸
تجربه ناموفق در خانواده اصلی	۵	۰/۷۸
الگوپرداری منفی از خانواده اصلی	۵	۰/۷۵
آلفای کرونباخ کل	۱۵	۰/۸۱

ب. همسانی درونی: جدول ۶ ضرایب همبستگی اصلاح شده هر یک از گویه‌های مقیاس با نمره کل مقیاس را نشان می‌دهد که در سطح $p < ۰/۰۱$ معنی‌دار است.

جدول ۶. ضریب همبستگی اصلاح شده هر یک از گویه‌های مقیاس با نمره کل مقیاس

گویه‌ها	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری
۱	۰/۱۳	۰/۰۲
۲	۰/۲۷	۰/۰۱
۳	۰/۱۸	۰/۰۱
۴	۰/۲۱	۰/۰۱
۵	۰/۱۸	۰/۰۱
۶	۰/۵۵	۰/۰۱
۷	۰/۵۶	۰/۰۱
۸	۰/۶۶	۰/۰۱
۹	۰/۵۱	۰/۰۱
۱۰	۰/۴۵	۰/۰۱
۱۱	۰/۵۵	۰/۰۱
۱۲	۰/۵۴	۰/۰۱
۱۳	۰/۵۲	۰/۰۱
۱۴	۰/۶۶	۰/۰۱
۱۵	۰/۴۸	۰/۰۱

به‌منظور بررسی اعتبار همگرا و واگرای مقیاس پژوهشگر ساخته از مقیاس بیانگری خانواده و مقیاس سلامت خانواده اصلی استفاده، و سپس ضریب همبستگی بین آنها محاسبه شد (جدول ۷). داده‌های بیانگر اعتبار همگرا و واگرای قابل‌قبول مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی بود.

جدول ۷. ضریب همبستگی بین مقیاس پژوهشگر ساخته با پرسشنامه بیانگر خانواده و مقیاس سلامت

خانواده اصلی در سطح معناداری $p < 0/01$

عامل	پژوهشگر ساخته	بیانگر خانواده	سلامت خانواده اصلی
۱. پژوهشگر ساخته (مقیاس تأثیرات زیانبار خانواده اصلی)	۱	۰/۶۲۳**	۰/۵۵۱**
۲. بیانگر خانواده		۱	۰/۴۷۸**
۳. سلامت خانواده اصلی			۱

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش با هدف ساخت و بررسی ویژگیهای روان‌سنجی مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی انجام شد. بررسی ویژگیهای روان‌سنجی مقیاس ۱۵ سؤالی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی نشان داد که ثبات درونی مقیاس از طریق آلفای کرونباخ برای مؤلفه نقش منفی خانواده اصلی ۰/۷۸، تجربه ناموفق در خانواده اصلی ۰/۷۸، الگوپردازی منفی از خانواده اصلی ۰/۷۵ و کل مقیاس ۰/۸۱ به دست آمد که نشان‌دهنده ثبات درونی زیاد این مقیاس است. همچنین به‌منظور بررسی اعتبار همگرا و واگرای مقیاس پژوهشگر ساخته از مقیاس بیانگری خانواده و مقیاس سلامت خانواده اصلی استفاده، و سپس ضریب همبستگی آنها محاسبه شد. همبستگی مقیاس تأثیرات خانواده اصلی با مقیاس بیانگری خانواده ۰/۶۲ و همبستگی مقیاس تأثیرات خانواده با مقیاس سلامت خانواده اصلی ۰/۵۵ گزارش شد. داده‌ها بیانگر اعتبار همگرا و واگرای قابل قبول مقیاس سنجش و ارزیابی تأثیرات زیانبار خانواده اصلی بود؛ بنابر یافته‌های پژوهش، مقیاس تأثیرات خانواده اصلی را می‌توان به‌عنوان ابزار مناسب با فرهنگ ایران بر روی زوجین استفاده کرد.

تحلیل عوامل یکی از روشهای تعیین روایی سازه‌ای مقیاسهاست (ابراهیمی و موسوی، ۱۳۹۲). از سوی دیگر تحلیل عاملی اکتشافی مقیاس تأثیرات خانواده اصلی و شناخت مؤلفه‌های آن می‌تواند به پژوهشگران در ایجاد و توسعه طرحهای مناسب در جهت شناسایی عوامل مؤثری که در خانواده اصلی وجود دارد و بر روابط زوجین تأثیر می‌گذارد و شناسایی و سپس راه‌های درمانی مؤثر یاری کند. تحلیل عوامل نشان داد که می‌توان سه عامل را برای مقیاس تأثیرات خانواده اصلی شناسایی کرد که عبارت است از: ۱. مؤلفه نقش منفی خانواده اصلی ۲. تجربه ناموفق در خانواده

اصلی ۳. الگوبرداری منفی از خانواده اصلی. مطالعات مظاهری و همکاران (۱۳۹۲) و کرمی (۱۳۹۰) نشان داد که تا چه میزان خانواده می‌تواند بر فرزندان اثرگذار باشد به طوری که مظاهری و همکاران (۱۳۹۲)، که به بررسی ساختار عاملی، پایی و روایی نسخه فارسی مقیاس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده مبدأ پرداخته بودند به عاملهای انسجام متوازن، گسسته، به هم تنیده، نا معطف و آشفته در پدران و مادران و هم‌چنین فرزندان دست یافتند. کرمی (۱۳۹۰) نیز به بررسی ویژگی روان‌سنجی و هنجاریابی مقیاس سطح سلامت خانواده اصلی پرداخت و دو عامل استقلال و صمیمیت استخراج و نام‌گذاری شد که هر دو عامل در سطح سلامت خانواده اصلی نقش بسزایی داشت.

برابر ادعای بویس، وود و فرگوسن (۲۰۱۶) الگوهای رفتاری خانواده می‌تواند بر سازگاری در روابط شخصی بویژه در روابط صمیمی مانند ازدواج تأثیر بگذارد. همان‌طور که اشاره شد، هر یک از زوجهای نامزد، تجربه و انتظاراتی را به رابطه زناشویی می‌آورند که شاید بازمانده تجربه پیشین از خانواده اصلی آنان باشد. این تجربه‌ها در شکل‌دهی به روابط صمیمی پس از آن و شیوه برخورد با مسائل زناشویی نقش بنیادی دارد. گاهی تعارضاتی که میان زوجها رخ می‌دهد، حاصل تأثیر مستقیم نظام خانواده اولیه است؛ از این رو، کشمکش‌هایی که میان زوج در می‌گیرد، شاید از سرگیری و ادامه مشکلاتی باشد که هر یک از آنها در روابط میان فردی اولیه خود در خانواده اصلی تجربه کرده‌اند (عارفی، ۱۳۹۵)؛ افزون بر آن، زمانی که والدین مهارت بسنده برای ایجاد ارتباطات مناسب در محیط خانواده نداشته باشند، نگرانی زیاد، انزوا و تنهایی برای آنها و فرزندانشان ایجاد می‌شود (افقری، بهرامی و فاتحی‌زاده، ۱۳۹۵). اغلب صدمات خانواده اصلی زمانی خود را نشان می‌دهد که فرد رابطه صمیمانه خود را با دیگری شروع کند. اعمال نفوذ خانواده اصلی، که مستقیم و غیرمستقیم و اغلب ناخودآگاه است، می‌تواند یکی از زیربناهای جدی تعارض‌های زناشویی از شروع تا پایان هر ازدواجی باشد. طبق تجربه‌های بالینی، بیشترین موضوعهای مشاجرات زن و شوهر ایرانی را کم و کیف رابطه آنها با خویشاوندان درجه یک یا خانواده اصلی آنها تشکیل می‌دهد (اسمعیلی و دهدست، ۱۳۹۴).

بر همین اساس و با توجه به اهمیت شناخت در دوره نامزدی و اهمیت نقش خانواده اصلی در موفقیت و یا شکست ازدواجها، مقیاس تأثیرات خانواده اصلی تدوین شد. نتایج پژوهش نشان داد که این ابزار روایی و اعتبار مناسب و مبتنی بر فرهنگ ایران دارد و می‌تواند تأثیرات خانواده اصلی را عیان، و نیاز متخصصان حوزه خانواده و ازدواج را به داشتن ابزاری بومی شناسایی کند که

بتوانند نقش زینبار خانواده اصلی در زندگی زناشویی زوجین را دریابند که از دلایل اصلی طلاق در ایران است. بنابراین پیشنهاد می‌شود برای تنظیم برنامه‌های آموزشی کلاسهای پیش از ازدواج و توسعه ابزاری برای شناسایی این دوره از مقیاس تأثیرات خانواده اصلی استفاده شود که از روایی و اعتبار مناسبی برخوردار است و در این پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. هم‌چنین مشاوران و روانشناسان ازدواج می‌توانند در جلسه‌های مشاوره پیش از ازدواج با استفاده از این ابزار به زوجین در تشکیل زندگی پربار کمک شایانی کنند و به آنها در مورد تأثیرات زینبار خانواده اصلی هشدار دهند که می‌تواند زندگی زناشویی آنها را با مخاطراتی روبه‌رو، و به زوجین کمک کند تا بتوانند مرزبندی مناسبی بین زندگی زناشویی خود و خانواده اصلی‌شان ایجاد کنند. از محدودیتهای این پژوهش استفاده از نمونه‌گیری هدفمند، گردآوری داده‌ها به صورت الکترونیکی و با ایجاد پیوند و فرستادن آن برای گروه‌ها و کانالهای مجازی بود که در تعمیم یافته‌ها باید جانب احتیاط رعایت شود؛ لذا پیشنهاد می‌شود که در پژوهشهای آینده از نمونه‌گیری تصادفی، تکمیل مقیاسها در اتاقهای واجد شرایط مناسب روانشناختی و مصاحبه بویژه با نامزدهایی استفاده شود که در روابط و تعاملات خود به مشکل برخوردده‌اند.

منابع

- ابراهیمی، امرله و موسوی، سید غفور (۱۳۹۲)، ویژگیهای روان‌سنجی مقیاس نگرش های ناکارآمد در بیماران مبتلا به اختلالات خلقی، مجله دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ش ۲۲ (۵): ۲۰ - ۲۸.
- اسمعیلی، معصومه و دهدست، کوثر (۱۳۹۳)، ارائه طرحی مفهومی از رابطه تعارضهای دروان نامزدی (پیش از ازدواج) با رضایت زناشویی (پس از ازدواج)، فصلنامه مشاوره و روان درمانی، ش ۴ (۲): ۲۰۹ - ۲۳۶.
- افقری، فاطمه؛ بهرامی، فاطمه و فاتحی‌زاده، مریم السادات (۱۳۹۵)، بررسی آسیب‌های موجود در تعامل زوجها با والدین خود بعد از ازدواج، فصلنامه علمی و پژوهشی اندیشه‌های نوین تربیتی، ش ۱۲ (۲): ۲۰۹ - ۲۳۶.
- بلیاد، محمدرضا؛ ناهیدپور، فرزانه؛ آزادی، شهذخت و یادگاری، هاجر (۱۳۹۳)، نقش خانواده اصلی در تمایز خود و تعارضات زناشویی، مجله روان پرستاری، ش ۲ (۲): ۸۱ - ۹۱.
- ثنایی‌ذاکر، ب (۱۳۷۹)، مقیاسهای سنجش خانواده و ازدواج، تهران: انتشارات بعثت.
- خدادادی سنگده، جواد؛ نظری، علی‌محمد؛ احمدی، خدابخش و حسنی، جعفر (۱۳۹۳)، تجربه والدین موفق در مورد زمینه‌های خانواده سالم: یک پژوهش کیفی، مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت، ش ۴ (۲): ۱۷۸ - ۱۹۰.

چراغی، مونا؛ مظاهری، محمدعلی؛ موتابی، فرشته؛ صادقی، منصوره السادات؛ پناغی، لیلی و سلمانی، خدیجه (۱۳۹۴). پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس کیفیت ارتباط همران با دو خانواده اصلی، *مجله راهبرد فرهنگ*، ش ۳۱ (۲): ۱۰۰ - ۱۲۴.

رجبی، غلامرضا؛ کرد عزیزپور محمدی، رضوان و تقی‌پور، منوچهر (۱۳۹۶). ارزیابی الگوی رابطه بین خانواده اصلی و رضایت زناشویی با میانجی‌گری ابعاد دلبستگی ناایمن در پرستاران، *فصلنامه خانواده‌پژوهش*، ش ۴۹ (۱): ۱۵۳ - ۱۶۹.

رستمی، مهدی؛ نوایی‌نژاد، شکوه و فرزاد، ولی‌الله (۱۳۹۸ب)، آسیب‌شناسی مشکلات زوجین در مرحله نامزدی: یک مطالعه کیفی، *روانشناسی خانواده*، ش ۶ (۱): ۵۵ - ۶۸.

سپهری، صفورا؛ مظاهری، محمدعلی (۱۳۸۸). الگوهای ارتباطی خانواده و متغیرهای شخصیتی در دانشجویان، *روانشناسی تحولی*، ش ۶ (۲۲): ۱۴۱ - ۱۵۰.

سپهریان آذر، فیروزه و اسدی مجره، سامره (۱۳۹۴)، آزمون الگوی ارتباطی محیط هیجانی خانواده با استرس ادراک شده: نقش میانجی دشواریهای تنظیم هیجان، *روانشناسی بالینی و شخصیت*، ش ۲۲ (۱۲): ۱۰۰ - ۹۲. عارفی، مختار (۱۳۹۵)، پیش‌بین رضایت از رابطه هنگام نامزدی بر پایه ویژگیهای شخصیتی، عوامل خانوادگی، همسانی شخصیتی و خانوادگی، *مجله مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ش ۶ (۲ پیاپی): ۸۷ - ۱۰۶.

قرلسفلو، مهدی؛ جزایری، رضوان السادات؛ بهرامی، فاطمه و محمدی، رحمت‌الله (۱۳۹۵)، رابطه سلامت خانواده اصلی و شفقت خود با تعهد زناشویی، *مجله علوم پزشکی مازندران*، ش ۲۶ (۱۳۹): ۱۳۷ - ۱۴۸.

کرمی، ابوالفضل (۱۳۹۰)، بررسی ویژگیهای روان‌سنجی و هنجاریابی مقیاس سلامت خانواده اصلی، *پژوهشهای مشاوره*، ش ۱۰ (۳۸): ۱۰۳ - ۱۱۸.

کلاین، پل (۱۳۸۰)، *راهنمای آسان تحلیل عاملی*، ترجمه سیدجواد صدرالسادات و اصغر مینایی، تهران: انتشارات سمت.

محسن‌زاده، فرشاد؛ نظری، علی محمد و عارفی، مختار (۱۳۹۰)، مطالعه کیفی عوامل ناراضیاتی زناشویی و اقدام به طلاق (مطالعه موردی شهر کرمانشاه)، *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*، ش ۱۴ (۵۳): ۷ - ۴۲.

مظاهری، محمدعلی؛ جیبی، مجتبی و عاشوری، احمد (۱۳۹۲)، ویژگی روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده، *مجله روان‌پزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ش ۱۹ (۴): ۳۱۴ - ۳۲۵.

Botha A, Berg HS, Venter CA. (2009). The Relationship between family of origin and marital satisfaction. *Journal of Interdisciplinary Health Science*. 14(1): 441-447.

Boyce, Ch., Wood, A.M., & Ferguson, E. (2016). For better or for worse: The moderating effects of personality on the marriage-life satisfaction link. *Personality and Individual Differences*, 97(4): 61-66.

Chen, R., & Busby, D. M. (2019). Family of origin experiences on relationship satisfaction: a mediation model. *Journal of Family Therapy*, 41(1), 80-101.

Conger RD, Cui M, Bryant CM, Elder Jr GH. (2000). Competence in early adult romantic relationships: A developmental perspective on family influences. *J Pers Soc Psychol*, 79(2):224-237.

- Halberstadt, A. G., & Parke, R., Cassidy, J., Stifter, C. A., Fox, N. A. (1995). Self-Expressiveness within the family context: psychometric support for a new measure. *Psychological Assessment*, 7(1), 93-103.
- Hatfield, E., Rapson, R. L., & Martel, L. D. (2007). Passionate love. *Handbook of cultural psychology*, 760-779.
- Herr NR, Hammen C, Brennan PA. (2007). Current and past depression as predictors of family functioning: a comparison of men and women in a community sample. *J Fam Psychol*, 21(4): 694-702.
- Jalali, B. (2005). Iranian Families. In McGoldrick, M., Giordano, J., Garcia-Preto, N. (Eds.). *Ethnicity & Family Therapy* (451-468). New York: Guilford Publication.
- Markman HJ, Rhoades GK, Stanley SM, Ragan EP, Whitton, SW. (2010). The premarital communication roots of marital distress and divorce: The first five years of marriage. *Journal of Family Psychology*. 24(3): 289-298.
- Muraru, A. A., & Turliuc, M. N. (2012). Family-of-origin, romantic attachment, and marital adjustment: a path analysis model. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 90-94.
- Nargiso JE, Becker S, Wolff J, Uhl K, Simon V, Spirito A, et al. (2012). Psychological, peer, and family influences on smoking among an adolescent psychiatric sample. *J Subst Abuse Treat*, 42(3): 310-8.
- Pfeifer, L., Miller, R. B., Li, T. S., & Hsiao, Y. L. (2013). Perceived marital problems in Taiwan. *Contemporary Family Therapy*, 35(1), 91-104.
- Sadeghi, M. S., Mazaheri, M. A., Motabi, D. F., & Zahedi, K. (2012). Marital interaction in Iranian couples: examining the role of culture. *Journal of Comparative Family Studies*, 43(2), 281-300.
- Simon VA, Furman W. Interparental conflict and adolescent's romantic relationship conflict. *Journal of research on adolescence*. 2010; 20(1):188-209.
- Stutzman SV, Bean RA, Miller RB, Randall D, Feinaur LL, Porter C L, Moore A. (2011). Marital conflict and adolescent outcomes: A cross-ethnic group comparison of Latino and European American youth. *Children & Youth Services Review*. 33(5): 663-668.
- Weiss JM. (2014). *Marital Preparation, Experiences, and Personal Qualities in a Qualitative Study of Individuals in Great Marriages*. (MA). Utah State University, Logan.